

TUTKIMUSTIEDOTE

“Kumpi on luotsi ja kumpi luotsattava?” Näkövammaisen aikuisen ja luotsin välinen tunnetyöskentely

Pyydämme Teitä osallistumaan tähän Tampereen yliopistossa toteutettavaan tutkimukseen, jossa suomen kielen tutkijat selvittävät, kuinka tunteet ja asenteet ilmenevät kielenkäytössä. Toisin sanoen he tutkivat kielellistä affektia. Tarkemmin tätä tarkastellaan näkövammaisuuden näkökulmasta. Tutkimuksessa havainnoidaan vuorovaikutustilannetta, jossa näkövammaisen ja –vammaaton liikkuvat yhdessä kaupunkitilassa. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen voitte esittää tutkijoille kysymyksiä tutkimuksesta ja sen kulusta. Jos päätätte osallistua tutkimukseen, teiltä pyydetään tästä kirjallinen suostumus.

Kuka voi osallistua tutkimukseen

Tutkimukseen osallistujiksi haetaan henkilöitä, jotka ovat

- aikuisia (18 vuotta täyttäneitä; yläikärajaa ei ole)
- näkövammaisia (osallistujan oma tieto näkövammaisuudesta riittää; tutkijat eivät kysy diagnooseja) tai Tampereen kaupungin vapaaehtoisia luotseja
- äidinkieleltään suomenkielisiä
- halukkaita osallistumaan luotsitilanteen havainnointiin ja sen jälkeiseen haastatteluun.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoa kaupunkitilassa liikkumiseen liittyvistä tunnelatauksista ja asenteista eli kielellisistä affekteista. Tutkimuksessa halutaan tietää esimerkiksi, mikä yhtäältä koetaan jännittäväksi ja mikä toisaalta rauhoittavaksi, ja millaisin kielellisin keinoin näitä kokemuksia ilmaistaan. Tutkimus on osa Koneen Säätiön rahoittamaa, Tampereen yliopistoon sijoittuvaa Tunteiden Tampere –hanketta (2024–2027).

Tutkimuksen käytännön toteutus

Tutkimuksen aineisto kerätään havainnoimalla luotsiparin välistä vuorovaikutusta luotsitilanteen aikana. Luotsiparin muodostavat näkövammaisen aikuinen sekä vapaaehtoinen Tampereen kaupungin kulttuuri- tai liikuntaluotsi. Luotsitilanne videokuvataan ja äänitetään, ja tutkijat tekevät sen aikana muistiinpanoja. Havainnoinnin lisäksi tutkijat esittävät tilannekohtaisia kysymyksiä luotsauksen aikana. Luotsitilanteen päätyttyä pareja haastellaan lyhyesti. Myös haastattelu videokuvataan ja äänitetään, ja siinä luotsipareille tarjotaan mahdollisuus käsitellä tilanteesta syntyneitä ajatuksia ja tunteita suullisesti. Tutkijat esittävät kysymyksiä havainnointiansa sekä osallistujien itsensä esiin nostamien huomioiden pohjalta. Aineistonkeruun toteuttavat väitöskirjatutkija Vilma Wacklin ja tutkimusavustaja Juuli Vallinen. Tutkimus tulee Wacklinin väitöskirjan osaksi. Tutkijat osallistuvat luotsitilanteeseen ikään kuin sen luonnollisena osana: näkövammaisen Wacklin saa liikkumisen ja havainnoimisen tukea näkövammattomalta Valliselta. Tutkijat eivät siis osallistu tilanteeseen vain havainnoivina tutkijoina, vaan myös eräänlaisena toisena luotsiparina.

Ennen varsinaista tutkimustilannetta järjestetään tapaaminen, jossa tutkijat sekä osallistujat tutustuvat toisiinsa. Luotsausta koskevista yksityiskohdista sovitaan yhdessä tutkimukseen osallistuvan näkövammaisen henkilön toiveiden mukaan.

Luotsitilanteeseen käytetään palvelua hyödyntävän henkilön toivoma aika. Haastatteluun ja jälkikäsitteilyyn käytetään noin 10–20 minuuttia.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumisesta ei ole osallistujille välitöntä hyötyä. Sen sijaan tutkimuksesta on yleistä tieteellistä hyötyä: tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi esteettömän kaupunkiympäristön rakentamisen sekä vammaispalvelujen kehittämisen tueksi. Tutkimukseen osallistumiseen ei liity normaalista arkielämästä poikkeavia riskejä.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Teiltä kerätään yhteystiedot (nimi, puhelinnumero tai sähköpostiosoite), jotta Teihin voidaan olla yhteydessä tutustumis- ja tutkimusajankohtien sopimiseksi. Voitte itse valita Teille sopivimman yhteydenottotavan. Lisäksi Teiltä kerätään tieto syntymävuodesta ja äidinkielestä. Syntymävuosi kerätään, koska eri ikäiset ihmiset voivat kokea kaupunkiympäristössä liikkumisen eri tavoin. Lisäksi syntymävuodella varmistetaan osallistujien täysi-ikäisyys. Äidinkieltä kysytään, koska tutkimukseen tavoitellaan äidinkielenään suomea puhuvia osallistujia.

Tutkija ja tutkimusavustaja litteroivat eli kirjoittavat tekstimuotoon haastattelun ääni- ja videotallenteet. Kaikkia Teistä kerättyjä tietoja (yhteystiedot, syntymävuosi, äidinkieli, ääni- ja videotallenteet, litteroidut aineistot, tekstimuotoiset muistiinpanot, allekirjoitetut suostumuslomakkeet) käsitellään luottamuksellisesti EU:n tietosuojasetuksen ja Suomen tietosuojalainsäädännön mukaisesti. Tietoihin on pääsy vain Tunteiden Tampere -hankkeen tutkijoilla. Kaikkia tietoja säilytetään ja käsitellään tietoturvallisesti. Aineisto on vain hankkeen käytössä, ja sen hallinnasta vastaa hankkeen johtaja. Tähän tutkimukseen kerättyjä tietoja voidaan käyttää hankkeen johtajan luvalla myös myöhempisiin tutkimuksiin. Aineisto tuhoetaan kahden vuoden kuluttua tutkimuksen päättymisestä.

Tutkimustulosten raportointi

Tutkimuksen tulokset raportoidaan alan tieteellisessä julkaisussa siten, että osallistujia ei voida tunnistaa. Tulokset raportoidaan myös Wacklinin väitöskirjassa ja hankkeen verkkosivuilla. Myös näissä yhteyksissä huolehditaan osallistujien henkilöllisyyden suojaamisesta.

Lisätiedot

Jos teillä on kysyttävää tutkimuksesta, pyydämme ottamaan yhteyttä väitöskirjatutkija Vilma Wackliniin. Hanketta koskevista kysymyksistä voi olla yhteydessä myös hankkeen johtajaan dosentti Liisa Mustanojaan.

Vilma Wacklin
Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Kielten yksikkö
+358 50 339 4337, vilma.wacklin@tuni.fi

Liisa Mustanoja
Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta
Kielten yksikkö
+358 50 318 0769, liisa.mustanoja@tuni.fi